

Bläcku

Nr 1 2010 Årg 36

www.blacku.se

Styrelse

Ordförande

Måns Hjernerquist
Sproge Snoder 806
623 44 Klintehamn
tfn 24 42 63

Vice ordförande

Björn Lilja
Ulfsparras väg 4
622 60 Visby
tfn 26 41 13

Kassör

Sten Wikström
Fole St Tollby Gård
621 75 Visby
tfn 360 25

Sekreterare

Tomas Johansson
Västergarn Ammor
622 30 G. Tofta
tfn 29 19 99

Övriga ledamöter

Tord Lantz
Östergarn
Lilla Hamre 715
623 68 Katthammarvik
tfn 21 06 10

Sivert Söderlund
Jungmansgatan 570
621 52 Visby
tfn 21 84 31

Inger Bjärnebrand
Trädgårdsgatan 311
621 54 Visby
tfn 29 20 22

Gotlands Ornitologiska Förening

Föreningen är en ideell, obunden sammanslutning som har som ändamål att verka för att bevara ett rikt fågelliv och för ökad kunskap om den gotländska fågelfauna samt att bland allmänheten sprida intresse för naturskydd och ornitologi.

Vi arbetar med fågelskydd, ger ut tidskrift, arrangerar exkursioner och sammankomster och på olika sätt driver föreningens frågor samt informerar om föreningen och dess ståndpunkter.

Medlem blir man genom att betala en årsavgift på 150 kr (utland 180 kr), 60 kr (ungdom t.o.m. 21 år), 50 kr (familjemedlem) eller 2 000 kr (ständigt medlemskap) på föreningens postgiro **Pg 81 78 28-7**.

Gotlands Ornitologiska Förening är en del av Sveriges Ornitologiska Förening och BirdLife International.

Bläcku

ges ut av Gotlands Ornitologiska Förening. Bläcku ges ut med fyra nummer per år, varav två är programblad. Prenumerera på tidskriften genom att bli medlem i GOF. Bläcku publiceras även i digital form på www.blacku.se med viss fördröjning.

Redaktör

Ola Wizén

Redaktion

Per Smittberg & Måns Hjernerquist

Ansvarig utgivare

Måns Hjernerquist

Programredaktör

Tord Lantz

Medlemsärenden

Inger Bjärnebrand & Sten Wikström

Webredaktör

Mårten Hjernerquist

Tryck

Alfaprint AB, april 2010

Upplaga 800

ISSN

0346-9328

Postgiro GOF

81 78 28-7

E-post

GOF gof@blacku.se
medlem medlem@blacku.se
redaktör blacku@blacku.se
rrk rrk@blacku.se
hemsida webmaster@blacku.se
inventering inventering@blacku.se

Gotlandssvararen

Servicen har upphört men det är fortfarande möjligt att få föreningsinformation på tfn 21 04 42. För fågelobservationer hänvisas till databasen Svalan: artportalen.se

Regional rapportkommitté (rrk)

Den regionala rapportkommittéen (rrk) tar emot rapporter om intressantare fågelobservationer och detta sammanställs fortlöpande i årsrapporter.

Kommittén består av Björn Lilja (sammankallande), Fredrik Gustafsson, Magnus Martinsson, Tord Lantz och Per Smittberg.

Inventeringsansvarig

Per Smittberg
Irisdalsgatan 10
621 42 Visby

Hemsida www.blacku.se

INNEHÅLL

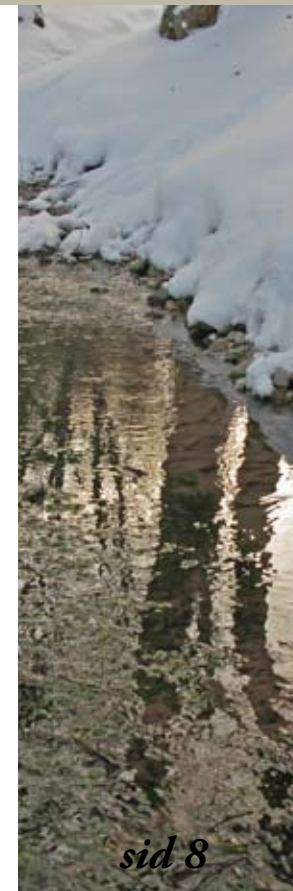
Nr 1 2010

Årg 36

- 5 Rördrom
- 7 Ledare
- 8 Vinterns tuffingar
- 14 Skimrande vattenspeglar
- 18 Sundregruppen 2009
- 30 Höststräck med sjöfåglar
- 35 Notiser
- 44 Exkursionsrapporter
- 46 Upprop
- 47 Föreningsinformation och GOF-sälj

nr 2 2010

- 53 Program hösten 2010

sid 8

sid 18

sid 30

sid 39

Bäste läsare

Här är då årets första nummer av Bläcku. I vanlig ordning speglar den en hel del från gotländsk natur. Denna gång kan det kanske tyckas att innehållet är brokigare än på länge, men det är i mitt fall enbart menat i positiv mening. Och så ser den inte riktigt ut som vi är vana vid. Det känns väldigt roligt att få introducera Bläcku med fotografiomslag för allra första gången i dess mer än 35-åriga historia. För detta står Jörgen Lindqvist, sommargotlänning i Grötlingbo som figurerat förut med fina bilder i vår tidskrift.

Vi har just upplevt en vinter som kan bli en måttstock för många unga människor en lång tid framöver. Men icke desto mindre var det kanske skönast när den fick sitt slut. Läs om fåglarnas tillvaro i detta som skildras i två utmärkta artiklar längre fram.

Därpå följer det återkommande inslaget om ringmärkningsarbetet på sydligaste Gotland och artiklarna avrundas sedan av läsning för dem som är intresserade av att bevaka fågelflyttningen förbi ön.

Jag har ibland tyckt att föreningens uppsatta mål och dess faktiska verksamhet inte alla gånger har sett likadant ut i verkligheten. Det är därför med stor glädje som vi kan publicera berättelser om såväl en "pensionärsträff" som en länge emotsedd satsning på barn och ungdomar. Vi kan åtminstone litegrann nu slå oss för bröstet och ropa
– "Äntligen!"

Och hoppas att GOF även i fortsättning kan hävda att vi spänner över generationsgränserna.

Ola Wizén, tillförordnad och därmed nygammal redaktör.

Rördrom - revirstrid

En bildsvit av Ulf Lidberg

LEDARE

ORDFÖRANDE *Måns Hjernquist*

SENASTE TIDEN har varit hektisk. Som lammbonde innebär tidiga våren extra mycket arbete. Bland alla nyfödda lammungar springer sädesärlor och ovanför sjunger sånglärkorna. Glador gör dagliga besök för att städa undan efterbörd som inte kråkfåglarna hunnit med. En silltrut som jag ringmärkt på Lilla Karlsö spatserar på åkern en bit bort, nyanländ från vintervistelsen i Östafrika. För ett par veckor sedan sågs den pausa på en sanddyn i Israel. Precis som den gjorde förra våren.

Det är glädjande att notera ökande medlemsantal och att många engagerar sig i föreningen. Det gör föreningen och fågelskyddet starkare. Vår förening är viktig. För fåglarna. Men att arbeta ideellt för fåglarnas skull är inte alltid enkelt. Det ger inte mat på bordet och det kan motarbetas av heltidsanställda som företräder andra intressen. Ibland är det särskilt tungt, som när stora bolag med närmast obegränsade resurser vill något annat än fåglarnas väl. Vårt arbete handlar inte enbart om tertialer och fenologi – vi måste även trampa runt bland paragrafer i byråkratins värld. Självklarheter, hänsyn och sunt förnuft kan aldrig tas för givet. Inte ens en välskriven lagbok kan täppa till alla kryphål. Fåglarna slipper fundera över sådant – och tur är väl det då deras reproduktion påverkas av det.

Foto: Jörgen Lindqvist.

Rosefink *Carpodacus erythrinus*.

VINTERNS TUFFINGAR - övervintrarna

Hage på Faludden.

Text & foton Per Smitterberg

DET ÄR MYCKET I NATUREN och inte minst bland fåglarna, som man med rätta kan förundras över. Den senaste vintern här på ön blev ju av ett gammalt klassiskt snitt, med mycket snö och långvarig hård kyla som effektivt minskade de redan små marginalerna för överlevnad. Under normala betingelser klarar de flesta fågelarter, både stora och små, att överleva vintern på våra breddgrader. Det är i stort sett alltid tillgången på föda som är den begränsande faktorn och som står för gallringen. Det är de tuffaste och mest ”uppfinningsrika” individerna som står som vinnare när våren kommer. Sen skiljer förstås förutsättningarna mellan olika arter beroende på villkoren för just den artens behov. Om det är snöfritt på

land men de grunda kustvattnen binds av is blir det kärvt för svanar och simänder. En snörik vinter som denna kan även vara besvärlig för ickeflyttande arter. Om vi tittar på rapphönsen, som verkligen är skapta att ”kunna ta var på sig”, kan ett mildväder efterföljt av sträng kyla resultera i hård skare på snön. De får då mycket svårt att ta sig ner till de gröna grässkotten som finns under snön. Då gäller det att de åtminstone hittar tillräckligt med fröställningar eller kvarstående säd med frön. Som de flesta hönsfåglar på våra breddgrader har de även tekniken att gräva ner sig i snön och till och med låta sig snöas över. Snön är ju som bekant ett bra skydd mot kyla, hur konstigt det än låter.

Vinterbäck utanför Visby.

Rapphöns *Perdix perdix*.

Gärdsmyg *Troglodytes troglodytes*.

Bland vadarna finns det några arter som mer regelbundet än resten väljer att stanna kvar under vintern och "härdas ut". Om du skådar i havsbandet kanske du stöter på ett gäng gråa knubbiga vadare som födosöker på de mest utsatta stenhällarna. Ständigt överspolade av isigt vatten undrar man hur skärnsnäpporna klarar det. Några som väljer en lite lugnare vinterbiotop är beckasinerna. Både enkel- och dvärgbeckasin hittas regelbundet vintertid, åtminstone upp till Mellansverige. Här på Gotland får de räknas som regelbundna under vintermånaderna och vissa lokaler tycks användas generation efter generation.

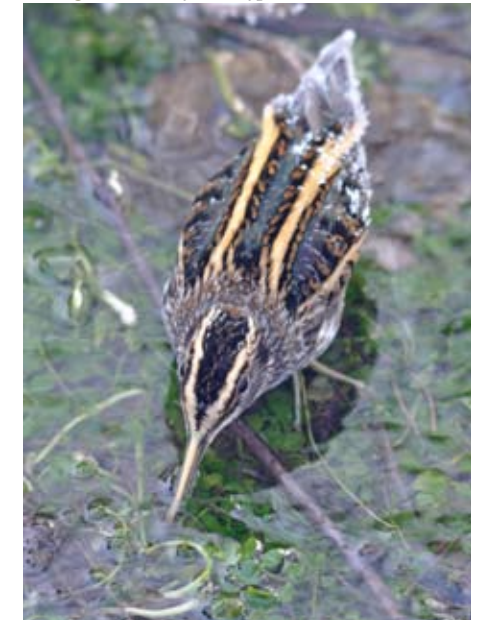
Den gångna vintern har säkert varit ett verkligt elddop, eftersom de kräver öppet vatten och mjuka bottenar att leta fram sin föda ur. Tack vare att det rinner ut vatten ur klintkanterna har de en livlina vid dessa platser, även om resten av landskapet är översnöat och tillfruset. Även när det var som kallast, minus 22 grader, höll sig dessa små rännilar och bäckar öppna. En morgon satt fyra morkullor inom drygt 1 kvadratmeter i ett sådant vattenhål! Längre nedströms i samma flöde satt en dvärgbeckasin och en enkelbeckasin. De annars så skygga och tillbakadragna morkullorna har på vissa platser "tvingats ut i ljuset" för att kunna leta mat. Det var inte utan att jag höjde på ögonbrynen under toppluvan när jag fick in en morkulla i kikaren, som lugnt och metodiskt gick och letade maskar och andra godsaker i ett vattendrag strax norr om badplatsen vid Norderstrand. Som sällskap hade den måsar och gräsänder!

Till sist några ord om de riktigt små tuffingarna, tättingarna. Regelbundet stannar större och mindre flockar med grå- och snösiskor, vinterhämplingar och snösparvar. Det är arter som är väl anpassade till ett tufft klimat och så länge det finns

frön kvar att pilla fram ur vinterståndare och grästuvor klarar de sig fint. En snålt tilltagen sol som med lågt ljus färgsätter det "arktiska" landskapet ute på en gotländsk strandäng, är en fin bakgrund till de ivrigt ätande flockarna av dessa små fröälskare. Ofta är de även lugna och tama bara man närmar sig sakta och lugnt, och man kan få fina inblickar i deras bestyr.

Den verkliga tuffingen bland våra vintertättingar är nog gärdsmygen trots allt. En torr, lite surt smattrande ramsa ljuder plötsligt vid någon bäck, ur ett buskage eller i en vassrugge nere vid stranden. Då tycker den lille att du kommit för nära. Som en liten brun, knubbig mus irrar den omkring inne i tuvor, under snödrivor och bland stenblock. Den är en verklig överlevare som ser möjligheten till mat överallt, allt måste undersökas och letas igenom. Det är så en som vill klara sig igenom en sträng vinter på våra breddgrader måste bete sig.

Dvärgbeckasin *Lymnocyptes minimus*.

Morkulla Scolopax rusticola.

Gräsiskor Carduelis flammea.

Hornugglor Asio otus.

SKIMRANDE VATTENSPEGLAR ÖVERALLT - vintern smälter

Holmmyr 27 mars.

Lokrume utgård.

Text & foton Per Smitterberg

EFTER ATT VI UPPLEVT ett Gotland inbäddat i för oss mängder med snö, kommer så vårvärmen som ett klubbslag och plötsligt sker metamorfosen framför våra ögon. Från ett vinterlandskap med meterdrivor och istäckta träsk breder nu enorma arealer av öppna vattenytur ut sig i landskapet. Den mosaik av små och stora vattenspeglar som reflekterar den allt starkare vårsolen lockar till sig mängder med vattenlevande fågelarter. De erbjuds utmärkta rast- och födosökslokaler där de kan fylla på förråden inför den fortsatta resan mot häckplatserna längre norrut i taigan eller på tundran. Många arter har dock redan kommit till slutstationen på sitt nordsträck och inväntar bara att deras häckplatser blir is- och snöfria så de kan reda sitt bo och påbörja häckningen. Brukar räkna mig som tämligen jordnära på de flesta sätt men just

nu önskar jag att få byta plats med Nils Holgersson. Tänk att få se detta landskap ur samma perspektiv som kungsrörnen över myren, som cirklar på några hundra meters höjd med koll på alla tänkbara byten under sig. Eller som sångsvanarna, när de samtidigt kan se kanske halva Gotland från tusen meters höjd.

Den senaste veckan har verkligen våren tagit jätteklov framåt och, lite symboliskt, är det sista dagen med vintertid just idag. Kung Bore är besegrad och jag längtar verkligen ut för att få suga in alla dofter och intryck. På väg norrut mot Färö passerar vägen rakt igenom ett före detta myrområde, utkanten av Martebomyr. Försiktigt ställer jag bilen på en inte alltför vattensjuk åkeravfart, det är ganska svårt att få bra och säkra parkeringar här. Börjar med att njuta av fåglarna med nervevad ruta och hela bilen

fills av sångsvanarnas och grågässens stilla samtal medan de söker föda i det grunda vattnet. Titt som tätt avbryts dock lugnet av kraftigare röster när ett sångsvanpar berättar sin kärlek för varandra. På de torrare delarna av myren, högre tuvor eller vallar i fälten, födosöker tofsvipor, starar och sånglärkor. Viporna och lärkorna har även de drabbats av vårkänslor och många har fullt upp att hålla sina nyinmotade revir. I ett annat vatten på andra sidan vägen, längre in mot Martebomyrs björksnår, ligger stora flockar med vitfåglar. Det är mest fiskmåsar men även smärre gäng med skrattnås och enstaka gråtrutar. På en torrare gräsvall hitom måsarna går två tranpar stillsamt omkring. Troligen är det nordliga fåglar som ännu ej "satt på" hormonpumpen, annars skulle de knappast tolererat varandras närhet.

Färden går vidare österut till ett av norra

Gotlands finaste före detta myrområden. Inklämt mellan socknarna Gothem, Vallstena och Hörsne ligger Lina myr. I öster tar skogen vid men i väster möter ett flackare landskap med ängen och hagar som gränsar till myrsänkan. Myren avvattnas åt nordost av Gothemsån som då har flutit hela vägen från Roma- och Dalhemsområdena. Stannar uppe vid norra infarten till myren där vägen idag försvinner under ytan redan efter ett hundratal meter. På de närmaste fälten ligger en rejäl flock med sångsvanar. Tyvärr tycks de haft en dålig häckningssäsong för här som på många andra platser ser man tydligt färre ungfåglar än vad som känns normalt. Eftersom området är tämligen vidsträckt ligger de bortre delarna i ett flimrigt dis på grund av den uppvärmda luften över det ännu kyliga vattnet. Därför blir det svårt att räkna in de fåglar som ligger långt bort.

Lina myr.

Som avslutning innan jag styr hemåt stannar jag mellan Hörsne och Dalhem, där bland annat Holmmyr en gång bredde ut sig. Även här ligger stora flockar med sångsvanar men även några små gäng av deras mindre kusin. Gotland har alltid varit en stadig rastplats för mindre sångsvan och vissa år kan de ses i hundratals rastande och förbisträckande individer. Medan jag sitter och njuter av skådespelet kommer hela tiden nya grupper av svanar inflygande och ofta måste de nyanlända fåglarna högljutt försvara sin närvaro bland de andra fåglarna. Det kan leda till riktiga sjöslag där både gamla par men även ungfåglar råkar i luven på varandra. Med detta i tankarna och de inre bilderna sorterade önskar man till sist en sak. Tänk den som fått vara med när kanske halva Gotland såg ut såhär? Den sista stormyren på ön som dikades var ju Lina myr, där både Arvid Ohlsson och Karin Jansson i många texter beskriver den

fantastiska fågelrikedom som fanns. Dessa myrar var ju både viktiga rastlokaler (som idag) men även mycket viktiga häckplatser för ett otal våtmarksarter. Givetvis skall ett modernt samhälle även ha ett modernt och effektivt jordbruk, både gällande djurhållning och odling. Dock har många aspekter på ett hållbart och miljövänligt nyttjande av sådana områden, och främst vattenfrågorna, på senare år kommit fram där kanske en återgång till delvis "våtare" områden är till nytta för oss alla. Kvävefallor som tar hand om många näringsämnen vi människor släpper ifrån oss, både själva och som djur- och växtproducenter/konsumenter, är en sak dessa områden kan återskapas till. Samtidigt får åter många arter bättre områden för häckning. Men för tillfället åker jag hem med hela kroppen bräddfylld med underbara vårintryck som kommer att räcka lång tid framöver.

Sångsvanar Cygnus cygnus.

Tranor Grus grus.

SUNDREGRUPPEN

SUNDRE FÅGELSTATIONS
VERKSAMHET 2009

De så kallade Centrumnäten vid Hoburgen. Bilden är dock tagen 2004.

FOTO: SUNDREGRUPPEN.

FOTO: PER SMITTEBERG.

*Lövsångare *Phylloscopus trochilus* i nät.*

Meddelande 73 från Sundregruppen

Leo Larsson & Åsa Steinholtz

AR 2009 ringmärktes sammanlagt 4174 fåglar inom ramen för Sundregruppens standardiserade verksamhet under perioderna 25 april – 8 juni samt 25 juli – 15 september. Denna siffra ligger klart under motsvarande antal för rekordåret 2008 men även något under det genomsnittliga märkantalet.

Stationen vid Hoburgsklippan var bemannad under 102 dagar (inklusive fyra höstdagar efter standardsäsong). Sedan 1999 på våren och 1990 på hösten sätter Sundregruppen upp sina 18 nät på samma positioner i området nedanför Hoburgsklippan. Varje dag under verksamhetsperioderna dras näten upp i gryningen och ringmärkningen pågår minst fram till 10:00 på förmiddagen, med undantag av dagar med regn eller hård vind.

Utöver den standardiserade ringmärkningen förekommer också märkning i trädgården tillhörande huset där de verksamma bor under sin vistelse på fågelstationen. Detta sker främst i utbildningssyfte men även för att hålla koll på de i närheten häckande fåglarna. Dessutom ringmärker vi vid lämpliga tillfällen boungar i holk.

Den standardiserade ringmärkningen genomförs genom att fågnäten vittjas c:a 2 gånger per timme, varvid fåglarna förs till den bod som för syftet finns uppställd intill nätområdet. I boden avgörs, förutom fågelns art, även dess kön i de fall detta

låter sig göras samt så noggrant som möjligt fågelns åldersklass. De biometriska data som antecknas är vingens längd från knogen till spetsen, fågelns totala vikt, fettklass och (för ungfåglar under höstsäsongen) grad av kroppsfjädruggning. För gamla fåglar på hösten, som ännu inte slutfört sin ruggning av ving- och stjärt pennor, fyller vi även i ett sk ruggningskort för att dokumentera pennornas ruggningsförlopp.

Vi har även bistått externa forskningsprojekt under säsongen, dels genom att mäta vingpetsigheten hos törnsångare, dels genom att under vårsäsongen insamla undre stjärtäckare från lövsångare (två fjädrar per individ). Projekten syftar till att utreda samband mellan flyttvägar och val av övervintringsområden för olika populationer av dessa arter.

De fågelobservationer som nedan redovisas har ej i alla förekommande fall granskats av Rrk/Rk.

I den säsongsvisa sammanfattningen nedan förekommer siffror inom parentes. Om ej annat anges, representerar dessa siffror medeltalen för vårarna 1999 – 2008 respektive höstarna 1990 – 2008.

25 – 30 April

Vårsäsongens första dagar bjöd på mestadels klart väder och svaga till måttliga vindar från sydsektorn. Märkningen uteblev på grund av ogynnsamt väder endast månadens sista dag, då vinden friskade i från NO.

Redan första dagen uppnåddes månadens högsta dagssumma på 92 fåglar, varav rödhake 56. I vanlig ordning var det just rödhakarna som inledningsvis dominerade fångsten innan lövsångarna börjat anlända på allvar. Av månadens totalt 209 ringmärkta individer av 21 arter kan nämnas gärdsmyg 13, vilket tål att jämföras med 8 år 2008 och 3 i genomsnitt för de senaste 5 åren.

I fält observerades en gulhämpling 25 april.

1 – 31 Maj

Två dagar under månadens senare halva fick märkningen ställas in med anledning av ogynnsamma väderomständigheter. Vindarna blåste huvudsakligen från västsektorn och även en del nordanvindar förekom. Varierande väderlek i övrigt, men de ur vårflyttningssynpunkt eftertraktade sydvindarna uteblev.

Den i särklass högsta dagssumman noterades 16 maj med 222 fåglar, följt av 84 fåglar 8 och 29 maj. Sammanlagt ringmärktes under månaden 1235 individer av 48 arter. Bland dessa hamnade lövsångare i topp med 561 följt av ärtsångare med 170. På tredjeplats återfanns törnsångare med 101 fåglar, som bland de föregående fem

Sammetshättan *Sylvia melanocephala* i ringmärkarboden den 12 maj.

FOTO: ÅSA STEINHOLTZ

FOTO: OLA WIKÉN

En yngre hona stäpphök *Circus macrourus* höll till vid Hoburgen de två första dagarna i maj.

åren faktiskt bara överträffas av år 2008 då 202 törnsångare ringmärktes under månaden. Två för stationen nya märkarter blev sammetshättan 12 maj och vattenrall 24 maj.

Bland månadens fältobservationer nämns här en 2K hona stäpphök, en hane ortolansparv, en hane gulhämpling som sjöng ett par strofer intill ringmärkarboden, en sjungande trastsångare, en rostgumpsvala, en rödstrupig piplärka, en turturduva, en busksångare och som mest 4 sommargyllingar. Dessutom sågs en 2K hane aftonfalk vid Muskmyr den 25 – 27.

Vattenrall *Rallus aquaticus* blev årets andra nya märkart och fångades den 24 maj.

FOTO: SUNDREGRUPPEN

Tabell 1. Fångstiffror för 13 arter under våren 2009 samt medeltal för perioden 1999 – 2008.

Art	2009	Medel 1999-2008
Göktyta	3	3
Näktergal	17	11
Blåhake	29	24
Rödstjärt	48	88
Härmsångare	53	47
Höksångare	10	17
Ärtsångare	225	179
Törnsångare	151	128
Trädgårdssångare	41	50
Grönsångare	5	4
Lövsångare	627	883
Svartvit flugsnappare	15	22
Törnskata	18	20
Summa	1242	14
Totalt (25 april – 8 juni)	1673	1928

1 – 8 Juni

Vårsäsongen avrundades med friska vindar från N-NV. Även en del regn som betydde inställd märkning två av dagarna. Månadens fångst uppgick till totalt 229, med som mest 68 under en dag då bl a 24 starar fastnade i näten. Tillsammans med föregående dags 2 starar hamnar arten på en tredjeplats i listan över antal ringmärkta fåglar under juni, efter törnsångare 50 och ärtsångare 49.

En flodsångare observerades i Digrans och på vadarfronten kan nämnas en 70-flock myrspovar på sträck.

I Tabell 1 redovisas vårfångstiffror för 13 utvalda arter. Under 2009 års vårsäsong märktes 1673 (1928) fåglar av 50 arter vid Hoburgsklippan. Detta är tredje lägsta totalsiffran för 11 vårar. Endast 48 (88)

rödstjärtar ingår bland märkningarna, ett tangerat bottenrekord. Anmärkningsvärt är att 225 (179) ärtsångare ringmärktes under våren samt 151 (128) törnsångare, medan trädgårdssångare bara kom upp i 41 (50).

25 – 31 Juli

Högtryck och sommarväder, sydvästvindar i den mån det alls blåste. 214 ringmärkta fåglar av 24 arter och lövsångare i topp med 83. Hela 16 höksångare (varav 10 årsungar) försågs med ring denna månadens enda verksamhetsvecka, liksom en mindre hackspett. Högsta dagssumman blev 63 då en tjugohövdad starflock kom på besök.

Ganska gott om vadare i fält, bl a några större flockar kärnsnäppa samt flertalet sandlöpore, kustsnäppor och spovsnäppor.

Foto: Åsa STEINHOLTZ.

Större hackspett Dendrocopus major får sin ring.

1 – 31 Augusti

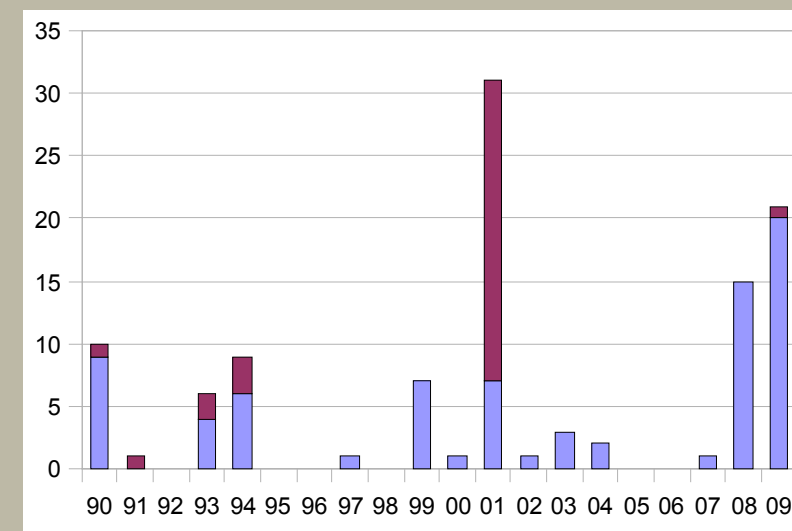
Första veckan var det fortsatt sommarvärme, klart och i stort sett vindstilla, följt av tilltagande sydstvindar som mot mitten av månaden vred om till V-NV för att stundtals friska i ordentligt från i huvudsak V-SV. Mest växlande grad av molntäcke

under månadens andra hälft. Två märkdagar uteblev på grund av hård vind respektive regn.

Under augusti märktes 997 fåglar av 42 arter. Av dessa var 298 lövsångare, 198 ärtsångare och 123 törnsångare. Blygsamma 29 trädgårdssångare och 29 svartvit flugsnappare kommer inte i närheten av genomsnittet för antalet märkta individer. Däremot fanns uppstickare som halsbandsflugsnappare med 32 och större hackspett med 19. En mindre korsnäbb gästade nätområdet och fick utgöra en märkning av det något ovanligare slaget och ytterligare 9 höksångare kunde läggas till protokollet denna augustimånad.

Fältobservationer för augusti blev bl a 7 bändelkorsnäbbar, en gammal hona forsärla, adult bredstjärtad labb, adult brun glada, fjällpipare, ortolansparv, dubbelbeckasin, skröntarna och en spillkråka.

Diagram 1. Större hackspettar märkta under höstarna 1990 – 2009. Blå staplarna visar perioden 25 juli – 15 sept och de lila visar spettar efter 15 sept.

1 – 15 (19) September

Västliga vindar under månadens första tio dagar, därefter NO. Märkningen fick ställas in en dag med anledning av halv storm från väst. 1290 fåglar av 36 arter ringmärktes dessa sista veckor under standardperioden.

Nordostvindarna tycks ha medfört ett uppdämt behov av sydsträck drog igång bland tättingarna, dagssumman uppgick 11 september till 390, bland dessa exempelvis rödhake 228 och taltrast 19. Även stationens första trädgårdsträdskrypare ringmärktes denna dag. Dagen innan märktes 66

fåglar, vilket var månadens dittills största märkantall. Sammanlagt blev 640 rödhakar, 120 lövsångare och 80 kungsfåglar ringmärkta under månaden. Liksom under verksamhetsårets första månad utmärkte sig gärdsmyggen, nu med 18 ringförsedda individer. Bland de ovanligare inslagen i nätfångsten var 3 nötskrikor under den standardiserade säsongens sista dag, samt ytterligare 5 under extradagarna. De extra märkdagarna i mitten av september gav ringar till 180 fåglar.

Tabell 2. Fångstsiffror för 20 arter under hösten 2009 samt medeltal för perioden 1990 – 2008.

Art	2009	Medel 1990-2008
Göktyta	4	5
Hussvala	0	2
Trädpiplärka	37	36
Näktergal	15	20
Buskskvätta	7	8
Stenskvätta	10	17
Sävsångare	4	15
Kärrensångare	0	3
Härrensångare	27	28
Höksångare	27	16
Ärtsångare	274	255
Törnsångare	177	229
Trädgårdssångare	78	208
Grönsångare	37	48
Lövsångare	501	959
Grå flugsnappare	54	51
Halsbandsflugsnappare	32	13
Svartvit flugsnappare	41	130
Törnskata	18	46
Rosenfink	5	13
Summa	1348	2102
Totalt 25 jul – 15 sep	2501	2822

FOTO: ÅSA STEINHOJLT.

Svartvit flugsnappare Ficedula hypoleuca på flyttning i augusti.

I fält beskådades två sträckande gråhakedoppingar, 5 fjällpipare, en nattskärna och en smådopping. Dessutom, under en enda dag (10 september), fick några av gruppens medlemmar avnjuta 4 ägretthägrar, en adult brun glada, 2 unga röda glador, en ung stäpphök, aftonfalk, stenfalk, 6 lärkfalkar, pilgrimsfalk och en lappsparv.

I Tabell 2 redovisas 2009 års höstsiffror för 20 utvalda arter. Höstsäsongen 2009 gav 2501 (2822) ringmärkta individer av 53 arter och

i topp hittar man lövsångare, dock inte fler än 501 (959) fåglar, ett bottenrekord sedan märkningen förlades till Hoburgen 1990. Glädjande nog skedde ett litet uppsving av höksångare med 27 (16), den näst högsta noterade höstsiffran för arten. Ärtsångare 274 (255) och törnsångare 177 (229) står sig ganska väl jämfört med tidigare år, medan antalet märkta trädgårdssångare blev låga 78 (208).

Hos *Ficedula*-snapparna ses ett omvänt förhållande gentemot det normala, där 32

Hane bergfink Fringilla montifringilla ringmärkt den 10 september.

FOTO: SUNDREGRUPPEN.

Hane bergfink 18 juli 2008, Ånnsjön, Jämtland. En påfallande kontrast till våra sydländska intryck.

FOTO: OLA WIZÉN.

Tabell 3. Egna kontroller. Antal kontrollerade individer 2009 per art fördelade på ringmärkningsår. De fåglar som återfångats samma år som de ringmärkts har inte medräknats i denna tabell.

Art	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Summa
Sånglärka								2	2
Sädesärla								1	1
Stenskvätta							1		1
Koltrast						1		2	3
Härmsångare						1			1
Höksångare								1	1
Ärtsångare								2	2
Törnsångare				1				1	2
Lövsångare						1		1	3
Blåmes						1			1
Talgoxe								1	1
Bofink	1					1	2		5
Grönfink							2	1	3
Hämpling							2	1	3
Gulspurv						1	2	7	10
Summa	1	0	0	1	3	5	9	19	38

(13) halsbandsflugsnappare och 41 (130) svartvit flugsnappare märktes. De klena märksiffrorna för törnskata, 18 (46), och sävsångare, 4 (15), kanske kan tyda på en svår fortplantningsperiod för de lite senare häckarna, då det under försommaren förekom en hel del nederbörd och låga temperaturer i delar av Norden.

Under augusti och september märktes 21 större hackspettar, varav 11 den 3:e augusti. Senast arten invaderade nätområdet var i september 2001, då 25 individer märktes. Högsta dagssumman blev då 15 och på flera håll i landet sågs liknande företeelser dagarna kring den 17:e, med tvåsiffriga märkantall bl a på Eggegrund och Stora Fjäderägg. 2009 års invasion tycks dock inte sammanfalla lika väl i tiden med stora mängder större hackspett på de övriga fågelstationerna, se diagram.

Övrig märkning

Vid huset i Digrans ringmärktes under året 232 fåglar av 28 arter. Dessutom märktes 16 starar som boungar i holk. Sundregruppen utförde även under våren färgmärkning av revirhävande lövsångarhanar i Skoge inom ramen för ett externt forskningsprojekt. Då fåglarna försetts med ringar av olika färgkombinationer är det möjligt att känna igen individer utan att dessa fångas in. I samband härmed passade vi även på att genomföra den sedvanliga individmärkningen med metallring, vilket resulterade i 15 lövsångare samt en ärtsångare.

Främmande kontroller och återfynd

Under året har det inkommit uppgifter om fåglar ringmärkta på andra platser och som kontrollerats av Sundregruppen.

Den 6 juni 2009 kontrollerades en gammal hane rosenfink som ringmärkts på Falsterbo

fågelstation 28 maj 2008. Sundregruppen kontrollerade en ärtsångare 16 maj 2009. Denna ringmärktes som ungfågel 17 augusti på tyska ön Greifswalder Oie i Östersjön.

En ung rödstjærtshane kontrollerades vid Hoburgsklippan 15 maj 2009. 41 timmar tidigare hade den fått sin ring på Ottenby. En gammal rödhake, som visade sig ha blivit märkt som årsunge 4 oktober 2006 på Faludden, Gotland, fastnade i näten vid Hoburgsklippan 25 april 2009. En hona svartvit flugsnappare som Sundregruppen kontrollerade 24 augusti 2008 visade sig ha fått sin ring 2 år och 7 dagar tidigare i Liepaja, Lettland.

Som tidigare rapporterats, kontrollerades en lövsångare 31 maj 2007, som på 18 dagar tillryggalagt en sträcka på (minst) 1825 km sedan den märktes på Ventotene, Italien. Även i omvänd riktning förekommer det utbyte av lövsångare mellan Hoburgen och Ventotene. Administrationen av återfynden är inte alltid så smidig, men till sist har vi nåtts av informationen att en lövsångare märkt vid Hoburgsklippan 6 maj 1999 återfanns av ringmärkare på Ventotene 27 april 2000.

Bland övriga rapporter som inkommit om fåglar som Sundregruppen har ringmärkt och som anträffats annorstädes finns även en björktrast som märktes 25 juli 2005 och anträffades död (skjuten) i Martigues, Frankrike 12 februari 2007. Vidare märkte vi en gammal hämplingshona 26 april 2008. Denna kontrollerades (som ungfågel!) av ringmärkare i Sommethonne, Belgien 8 november samma år. En rödhake som fick sin ring vid klippan 12 september 2008 anträffades avliden i trafikolycka på Rue des Louvieres, Petit-Noir, Frankrike 9 april 2009. En ärtsångare märkt av oss 23 augusti 2008 fastnade följande vår, 21 maj 2009, i näten hos ringmärkare på Lågskär, Åland. Ytterligare en Sundre-ärtsångare har

kontrollerats av märkare på annan plats. En ungfågel märkt 31 juli 2008 anträffades på Utklippan, Blekinge 3 juni 2009. 2 juni 2009 märktes en kärtsångare av Sundregruppen. Denna fastnade i fångstnät 7 juli på Djurle myr i Småland och kontrollerades där av ringmärkare. Inom ramen för ett tärnprojekt sommaren 2002 ringmärkte vi 8 kentska tärnor. På en av dessa, märkt 28 juli, kunde ringen avläsas utan fågelns infångande på Norderoog i Tyskland 11 juli 2009. Ganska bra återfyndsfrekvens på kentorna!

Egna kontroller

Sundregruppen kontrollerade under det gångna verksamhetsåret 38 egenmärkta fåglar för vilka det förlöpt minst 6 månader mellan märk- och kontrolltillfället. Dessa redovisas artvis i Tabell 3. Årtalen i kolumnerna anger vilket år fåglarna ringmärktes. Notera att en av bofinkarna märktes redan 2001. Detta var en hane som var ungfågel vid tiden för ringmärkningen (29 juli 2001), således 9K då den kontrollerades i Digrans 18 september 2009! Värt att nämna är även de två sånglärkorna ringförsedda föregående år, med tanke på att det inte fångas många individer av arten alls under en säsong.

Det gäller att tänka på återväxten. Jens Bardtrum och dottern Ingrid blåser undan bukfjädrarna för att avgöra fettklass och därmed fågelns kondition.

Publik verksamhet

Fågelstationen gästas årligen av såväl inbitna fågelskådare och ringmärkare som barnfamiljer och exkursionsgrupper samt andra som är nyfikna på vår verksamhet. Då och då kommer en skolklass som har bokat en guidning av stationens förehavanden. Våra besökare kommer ofta från ön, men även från övriga Sverige och världen. Sundregruppen har sedan en tid tillbaka en monter på Naturum i Vamlingbo, vilket säkert har bidragit till att fler söker sig till märkområdet vid Hoburgsklippan. Utöver hemsidan www.sundrefagelstation.se har föreningen även en blogg sundregruppen.blogspot.com som uppdateras så gott som dagligen under pågående ringmärkningsäsong, där den som inte har möjlighet att närvara kan följa den fortlöpande aktiviteten.

Tack

Ett tack riktas till familjen Axelsson som ställt sitt hus i Digrans till vårt förfogande, samt till familjen Reiland som lät oss bo i gårdshuset på deras tomt när det inte fanns annat boende att tillgå. Även tack till Sune Jacobsson och Einar Johansson som har hjälpt oss med mycket praktiskt. Keges Grosshandel AB och Hoas Hantverk HB tackas för sponsring av mat under året.

Ett stort tack riktas till Djurens Vänner för ett ekonomiskt bidrag. Vi vill även passa

FOTO: SUNDRERUPPEN

Vad göra när fåglarna är arga? Transportpåsen får duga i brist på handskar. Det kan ibland kännas otacksamt att jobba på fågelstation.

på att tacka vår webmaster Göran Forsberg för arbetet med hemsidan. Sist men inte minst, tack till de 42 personer som under 2009 bidragit med sitt ideella arbete som ringmärkare och assistenter, och därmed möjliggjort ännu ett år av ringmärkning under Sundregruppens flagga.

Sundregruppen
623 30 Burgsvik

E-post: sundregruppen@tele2.se

Hemsida: www.sundrefagelstation.se

MOTSATTA SIDAN: **Tabell 4.** 2009 års totala ringmärkning fördelat på art, plats och månadsvis fångst.

ART	Hoburgen						Digrans			Övrigt	Totalt Summa	
	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Summa	vår	höst			Summa
Sparvhök				1	1	2	4				4	
Vattenrall		1					1				1	
Gök					1		1				1	
Göktyta	1	2		1	3		7				7	
Större hackspett					19	2	21				21	
Mindre hackspett				1			1				1	
Sånglärka	2	1	2				5				5	
Ladusvala		2			2	1	5				5	
Hussvala				1			1				1	
Trädpiplärka		2		1	22	16	41				41	
Ångspiplärka					1	1	2				2	
Gulärla		1					1				1	
Sädesärla	3	2	4		2	2	13				13	
Gärdsmyg	13	2			1	24	40	2	8	10	50	
Järnsparv	2	1				16	19	1	1	2	21	
Rödhake	87	27	1		1	698	814	27	18	45	859	
Näktergal		15	2	2	13		32	2		2	34	
Blåhake		28	1		1	2	32				32	
Svart rödstjört		1					1				1	
Rödstjört	8	37	3		12	59	119	1	1	2	121	
Buskskvätta		3	1		4	3	11				11	
Stenskvätta	1	3	2		4	6	16				16	
Koltrast	3	12	1	7	10	4	37	3	3	6	43	
Björkrast		2	1	2	5		10	1		1	11	
Taltrast	1	3	1	2	4	58	69	2	2	2	71	
Rödvingetrast					1		1				1	
Gräshoppsångare					3		3				3	
Sävsångare			1		1	3	5				5	
Kärrsångare		5	1				6	1	1	2	8	
Rörsångare		4	1		2		7				7	
Härmsångare		37	16	5	22		80	4	1	5	85	
Sammetshättia		1					1				1	
Höksångare		7	3	16	9	2	37				37	
Ärtsångare	6	170	49	27	198	50	500	2		2	503	
Törsångare		101	50	13	123	41	328	1	3	4	332	
Trädgårdssångare		38	3	1	29	50	121	6		6	127	
Svarthätta	4	32	6	3	15	72	132	46	34	80	212	
Grönsångare		5	2	34	1		42		1	1	43	
Gransångare	7	24	3			2	36	5		5	41	
Lövsångare	40	561	26	83	298	128	1136	17	1	18	1169	
Kungsfågel	4	2				125	131		1	1	132	
Grå flugsnappare		14		1	19	35	69	4	3	7	76	
Mindre flugsnappare		1				1	2				2	
Halsbandsflugsnappare		1			32		33				33	
Svartvit flugsnappare		11	4		29	13	57	2	2	4	61	
Svartmes						1	1				1	
Blåmes				8	3	13	24	1	1	2	26	
Talgoxe	1	1		5	20	3	30	2	11	13	43	
Nötväcka		1					1		1	1	2	
Trädskrypare									1	1	1	
Trädgårdsträdskrypare						1	1				1	
Törnskata		9	9	2	12	4	36				36	
Nötskraka						8	8				8	
Kaja								4		4	4	
Stare		2	28	20			50			16	66	
Bofink	6	28			7	3	44	1	1	2	46	
Bergfink	1					1	2				2	
Grönfink	3	7	2	2	1		15				15	
Hämpling	7	9	6		2		24				24	
Mindre korsnäbb					1		1				1	
Rosenfink		5	2		5		12	1		1	13	
Domherre		6					6	3		3	9	
Stenknäck		1					1				1	
Gulspurv	9	6		8	25	19	67				67	
Sävspurv		1					1				1	
Summa	209	1235	229	214	997	1470	4354	137	95	232	32	4618
Antal arter	21	48	27	24	42	37	63	30	28	28	3	65

HÖSTSTRÄCK

MED VINGSLAG FRÅN TUNDRAN

Text & foto

Per Smitterberg

EN IHÅLLANDE OCH ENVIS vind från västsektorn har motarbetat allt sträck från Arktis och Sibirien i flera veckor. Varför ödsla energi på att flyga i motvind när det ännu finns tid att vänta ut bättre väder. Förmodar att gässen, änderna och vadarna som står uppe på ishavsstränderna och tundran resonerar så medan de lagrar energi och inväntar rätt stund. Men så plötsligt och äntligen vänder vinden och allt stämmer. Då måste man vara beredd för nu går det undan, bokstavligen! Det här är bland det mest spännande man kan uppleva som skådare på Gotland. När SMHI rapporterar vindkantring mot ost- eller nordostsektorn är det bara att packa en stor matsäck, fylla kaffetermosen och bege sig mot någon av öns ostliga uddar.

Valet av plats spelar oftast mindre roll, ofta har man som erfaren skådare en eller annan favorit. Men det skiljer sig förstås en del vad man vill få ut i artväg av sin sträckdag. Den här artikeln är tänkt att ge några smakprov från mina dagböcker och fältanteckningar, men jag skall försöka lägga till lite fakta om de olika lokalerna så du kan göra ett eget val. Vi börjar med en beskrivning av de olika lokalerna.

Fyra bra uddar

De bästa uddarna längs östra kusten att uppleva det arktiska höststräcket från är, enligt mitt sätt att se, fyra till antalet. Längst upp i nordost börjar vi med Holmuddens fyr på Fårö. Här står du och spanar över en obruten horisont åt nordost och detta är det första land fåglarna möter när de närmar sig Gotland.

Strategin är att hitta fåglarna i tid för de försvinner sedan ur sikte tämligen fort när de rundar udden och hamnar bakom strandtallarna i sydost. Min erfarenhet är att fåglarna ofta går ganska långt från land, förmodligen har de ännu inget behov att ta "genväg" mot sydväst vilket ofta händer ju längre ner längs ön du står. Jag kommer till det "problemet" längre fram. När morgonruschen av gäss, ändar och lommar passerat är det dags att spana efter de dagsträckande rovfåglar och tättingar som ofta kommer in från öster.

För att hitta nästa fina obsplats skall vi ta oss ner till mitten av ön, nämligen Kuppen på Östergarnslandet som är Gotlands ostligaste del. Bästa platsen att ställa upp tubkikaren är på höjden öster om Herrviks hamn.

När fyr på Närsholmen med sin omgivande stenmur.

Kör vägen genom hamnen vidare söderut genom strandskogen, sväng sedan vänster ner på stranden och kör tills vägen tar slut vid det renoverade sjömärket. Gå sedan upp på höjden öster om parkeringen.

Härifrån har du fri sikt ända upp mot Slite och kan fånga in gås- och andflockarna i god tid. Östergarnsholm fungerar som en fin sträckledare då många av fåglarna väljer vägen genom sundet mellan ön och udden. Det ger observatören utmärkta möjligheter att hinna räkna och artbestämma de fåglar som passerar. Majoriteten av fåglarna väljer vägen runt udden men vissa, främst prut- och vitkindade gäss, kan ta en genväg bakom din rygg över skogen. Risken att missa något är dock liten då du alltid kan

"fånga in" flockarna i god tid innan. Om vinden är svag brukar sträcket breddas ut och en del går öster om holmen.

På vår resa till de olika sträcklokalererna har vi kommit till När och här väljer jag att dela upp tipset i två olika lokaler. Vi börjar norr om Närsholm, nämligen på halvön Hammaren innanför Lausholmar. Här står man inte alls lika högt över havet som på Kuppen men har ändå en mycket vid sikt från nord till sydost. Jag rekommenderar att stativ och tubkikare ställs upp på udden norr om Djaupdy fiskeläge, alldeles öster om Lillvik. På kartan heter det Hammarsnäs. Precis som vid Kuppen väljer en stor del av fåglarna att passera innanför

Lausholmar, vilket gör att du ofta får dem härligt nära. Jag har ibland haft flockar med gäss både öster och väster om mig! Vi flyttar nu ut på Närsholm och hittar en utmärkt spaningsplats vid den gamla fyrplatsen. Som förstagångsbesökare skall du dock komma ihåg hur vädersträcken pekar härute. Det är lätt att tro att fyrudden pekar åt öster, men den ligger faktiskt i sydost. Kom därför ihåg att främst rikta kikaren ”bakåt” över halvön, för det är ofta där som främst gäsflockarna kommer. På grund av den smala landtungan väljer dessutom många flockar att tvära inne mot landfästet, så glöm inte att spana västerut. Dock går en betydande del av sträcket, främst simänder, dykänder och lommar ute över havet.

Till sist skall vi besöka den klassiska fågelsträcklokalen Faludden norr om Stockviken och Aurrivs fina strandängar. Denna halvö pekar drygt fem kilometer ut i havet och den självklara platsen är vid de små stenbodarna öster om den gamla fyren. Oftast får du stå ensam härute, om ni inte är ett gäng. Men kom ihåg att bodarna härute är privatägda så visa tillbörlig respekt när du ”slår läger” inför sträckspaningen. På grund av uddens placering långt ut i öster händer det inte alltför sällan (särskilt fina dagar) att främst gäss tar kortaste vägen inne över land. Det gäller därför att hålla ett vakande öga ”bakom ryggen” ibland.

Gotland ligger ju inte i täten när det gäller riktigt havsfågelsträck men ibland kan vi få smaka lite av den kakan. Just Faludden har under åren bjudit på ett fantastiskt dvärgmåsträck några gånger, men då måste vissa förutsättningar uppfyllas. En envis och hård sydostblåst är närmast nödvändig för att trycka in dessa små pelagiska måsar till land. Men då kan å andra sidan upplevelsen bli magisk med små dansande vita ånglar i strandkanten och inne mellan skådarna!

Ur dagboken

Faludden den 1 oktober. Flera dagar med växlande ”motvind” men ändå lite sträck hela tiden, dock har inte proppen gått ur än. Vaknar till en klar morgon med svag bris från nordost. Månen står lågt i väster över strandkogen när jag packar in i bilen och åker ut mot udden. Hela vägen ut hoppar rödhakar kors och tvärs mellan murarna i billjuset. Ett bra tecken att nattsträcket från öster varit fint.

Den första rodnaden i öster förvarnar om solen och det kommande sträcket. Stolen och tubkikaren riggas medan matsäcken står beredd vid strandbodsväggen. Anteckningsboken uppe ur fickan, sträckräknarens viktigaste verktyg förutom kikaren. De lokala måsarna börjar sina morgonbestyr i strandkanten medan nattsträckande tättingar fortfarande kommer in från havet. De första sjöfågeln som passerar och går att artbestämma i det ännu svaga ljuset, är de böljande banden av sjöorrar lågt över horisonten ofta med en förtjockning någonstans i flocken. Brukar likna dem vid romsträngar i en grodgöll!

Nu växer ljuset fort och äntligen kommer sträcket igång. Härliga blandflockar med simänder, mest bläsand men inblandat finns även stjärtand och skedand. Krickorna sträcker ofta själva, åtminstone de större gängen. Det blir snabbt stora siffror i blocket när änderna hela tiden strömmar förbi. Under tiden pumpar dykänderna förbi ute i öster, främst sjöorre och ejder men en hel del knipor och småskrakar räknas också in. Enstaka doppingar fyller ut artlistan, både skägg-, gråhake-, och svarthakedopping noteras. Gässen brukar ofta avvakta en stund på morgonen innan de kommer fram till sydostkanten där vi står. För den som vill få en helhetsbild är det ett problem, då deras sträck ofta pågår hela dagarna då man ofta tröttnat själv och går inne i

Prutgässen Branta bernicla fick nästan landkänning vid Faludden.

någon rarrisdunge! Men den här morgonen och förmiddagen bjuder även de på en fin uppvisning både vitkindade och prutgäss passerar i större och mindre gäng. Idag är de vitkindade i stor ledning antalsmässigt vilket ofta är fallet åtminstone under höststräcket. Några smågäng med bläsgäss räknas också in, de smyger ofta med inne i flockarna av *Branta*-gäss. Trots sitt numerära underläge avslöjas de oftast på sitt nasala lockläte och kan räknas in.

Tro nu inte att jag skall glömma lommar. Platsen vi står på är en av öns bästa lokaler för alla fyra arterna lommar, men vill man ha stora antal är det vårsträcket i maj som gäller. Dock kan fina sträckdagar så här års ge flera hundra av mest storlom, men även många smålommar och på toppen någon av de tunga islommarna. Denna morgon har vi turen att kunna skriva in både svartnäbbad och vitnäbbad islom i blocket. Under förmiddagens gång kommer dessutom en och

annan landfågel in, främst sparvhök och stenfalk men också två jordugglor dimper trötta ner i strandgräset.

Detta är bara ett urklipp ur en av alla sträckmorgnar som finns nerskrivna i mina anteckningsböcker. Mycket annat, både antalsmässigt samt av andra arter, finns att berätta om men det får bli en annan gång. Jag hoppas att den här artikeln har fått dig att längta ut till våra östliga uddar för en höstupplevelse utöver det vanliga i fåglarnas värld.

NÄSTA SIDA: *Vitkindade gäss Branta leucopsis passerar förbi.*

Vinterfåglar i Klintehamn

VINTERFÅGELLIVET I Klintehamns-trakten är rikt och varierande. Vid öppna vatten längs åmynningarna gömmer sig rördrommar och vattenrallar och i vassen drar skäggmesar runt bland hägrar. I de öppna vattnet utanför samlas stora mängder sjöfåglar: flockar av vigg, gräsand, sothöna, brunand, måsfåglar, knölsvan och sångsvan med inslag av bland andra salskrake, smådopping och bergand hör till vintervardagen i Klintehamn.

Vid Lantmännen ute på lanthamnen finns spannmålmottagning och foderfabrik och för att fåglarna inte ska söka sig in till anläggningen så utfodras de vid strandkanten ett stycke iväg. Personal vid Lantmännen har frilagt ett område från snö och lägger ut spillsäd där.

– Vi gör det i första hand för att fåglarna inte ska försöka leta sig in i våra anläggningar, berättar Susanne Pettersson, chef vid Lantmännen. Det finns rutiner och restriktioner för att undvika risken för eventuella smittspridningar.

– Men det är samtidigt ett trevligt inslag för oss som arbetar här, att se alla fåglarna under lunchpausen är spännande, fortsätter Susanne.

Fåglarna uppehåller sig i Klintehamn oavsett utfodringen och Lantmännens insats är till nytta för fåglarna men fyller samtidigt en funktion genom att styra dem till rätt plats.

Måns Hjernquist

Foto: Måns Hjernquist.

FOTO: BENGT JOHANSSON.

Pärluggla i Klintehamn

STRAX EFTER LUNCHTID den nionde mars knackar det på vår dörr och utanför står vår granne Inger Rosvall med den påse i handen.

– Vill du se vad min katt burit in? Frågar Inger och fortsätter.

– När jag kom hem från en promenad låg den fågeln under sängen och katten låg i en stol bredvid och sov.

Vi tog fram fågelboken och kom så småningom fram till att fågeln som katten burit in kunde varit en sparvuggla. Eftersom vi väntade besök av ett par duktiga fågelskådare till helgen så sparade jag ugglan. Men dessförinnan googlade jag på sparvuggla och Gotland och fann att sparvugglan inte häckar på Gotland och jag började fundera på om jag inte skulle kontakta någon expert om fyndet.

Samma kväll skulle jag in till Karlsöklubbens träff i Visby dit jag visste att Åke Anderson skulle för att hålla ett föredrag. Jag tog med ett foto av fågeln liggandes på

rygg och dagen efter kom Måns Hjernquist och hämtade den för omhändertagande. Men det visade sig vara en pärluggla men nog så intressant ändå.

Bengt Johansson, Klintehamn

FOTNOT:

Pärlugglan häckar på Gotland men är tämligen sällsynt. Arten är starkt knuten till skogar och ses mycket sällan utanför själva boplatsen i en hålighet i något träd. Att en pärluggla befinner sig i Klintehamn måste betraktas som mycket exklusivt eftersom det är nära havet och ganska långt från skogarna. Kanske var det en individ som återkommit efter att ha lämnat ön i höstas, en del pärlugglor kan nämligen flytta om vintern. Eller så dök ugglan upp i Klintehamn i jakt på föda efter den ovanligt långa och kalla vintern. Pärlugglan var mager och det var sannolikt därför att den var i dålig kondition som katten kunde fånga den.

Redaktionen

FOTO: MÅNS HJERNQUIST.

Drakarna i Sproge

ALLT BÖRJADE MED att det en vinterdag fällde några gräsänder på en gårdsplan i Sproge. På gårdsplanen fanns gott om föda och mätta och belåtna återkom änderna dag efter dag. Snart blev de också fler. Och fler. I mars var det närmare trehundra samtidigt.

Vintern har varit lång och kall med mycket snö. För många fåglar innebar det svårigheter att finna föda samtidigt som det krävdes mer energi för att hålla värmen. Gräsänder kan inte följa iskanten som dykänderna eftersom de behöver grunt vatten. Många var tillfällena denna vinter då man kunde se gräsänder långt inåt landet vid någon liten öppen vattensamling eller barmarksfläck i jakt på något ätbart.

Vid en gård i Snoder i Sproge bor mjölkproducenterna Mats och Anna Hederstedt

och de matade fåglar denna vinter som de andra. Mest är det koltrastar, talgoxar, gulsparvar, grönfinkar som håller till kring utfodringen. Men gräsänderna hittade nu utfodringen och Mats och Anna fick fylla på alltmer mat eftersom bordsgästerna blev både större och många fler. Flockar av passerande gräsänder blev snart en vanlig syn i trakten och ofta gjordes något extra varv över andra bondgårdar. Framför allt besöktes utfodringen om kvällarna, då de som på en given signal plötsligt dök upp. Det var en mäktig syn att se flockarna komma inflygandes från kusten och att se alla änderna inne på gårdsplanen tätt intill varandra.

En kväll åkte jag upp till Mats och Anna med kameran för att dokumentera händelsen. Jag parkerade bilen strategiskt för att kunna använda den som fotogömsle och inte störa änderna. Klockan var halv sex, solen var på väg ned och det hade redan

dykt upp ett tiotal änder. Ett stycke iväg strök en räv förbi brevlådan med nosen i snön. Några sångsvanar trumpetade från någonstans ovanför. Det dröjde inte länge innan andflockarna kom inflygandes och cirkulerade över hustaken mot den orangeafärgade himlen. Strax därefter var den snötäckta gårdsplanen alldeles mörk av gräsänder. Men så plötsligt lyfte alla hastigt och jag hann inte få fram kameran. En duvhök kom i hög fart strykandes över biltaket rakt in mot änderna och det var bara några centimeter från att den lyckades fånga en drake. Under en tid flög alla gräsänder runt gården varv efter varv och när höken inte setts till mer landade flocken igen.

Ljuset var nu för svagt för kameran men det blev i alla fall några stämningsbilder och jag kunde räkna till drygt 280 gräsänder. Ungefär 80 % av dem var gräsandshannar, drakar som de kallas.

Nu när snötäcket smält undan och våren är här är gräsänderna åter vid kusten. Vid hamnen i Klase kvackar några gräsänder och nog låter det allt som de säger "tack tack, Mats och Anna, tack".

Måns Hjernquist

FOTO: MÅNS HJERNQUIST.

Unga sportlovsskådare Visby 4 mars 2010

SÅ HADE DÅ DAGEN äntligen kommit, då GOF's fem nyinköpta handkikare skulle få komma till användning! Almedalsbiblioteket hade laddat upp med en driva fågelböcker utöver de som vår förening kunde bidra med. Undertecknad, Sivert Söderlund och Lars Brolund var laddade för att ta emot horderna av låg- och mellanstadiebarn som hade valt bort Krullis Cup för ornitologins skull. Då bibliotekarie Christina berättade att gårdagens dinosauriemodellvisning lockat 130 ungar kände vi pulsen stiga.

Men när vi några minuter efter utsatt starttid 09:00 hade räknat in Alvar, Dag och Dags mamma började vi slappna av i förvisningen att vi skulle kunna hålla

FOTO: SIVERT SÖDERLUND.

kontrollen över det hela. Efter att ha presenterat oss för varandra, lyssnat lite på fågelsång från ljudbok och valt ut den handkikare som passade var och en bäst bestämde vi oss för att våga oss ut i kylan, för det var ju trots allt levande fåglar vi var mest nyfikna på att se. Vi tog med oss några laminerade A4-ark med lite större bilder på vanliga vinterarter för att förhoppningsvis kunna jämföra.

FOTO: SIVERT SÖDERLUND.

FOTO: SIVERT SÖDERLUND.

Väl utanför bibliotekets svängdörrar väntade en ganska bitande nordanvind. Molnen drev hotfullt över Almedalen, men till vår glädje slapp vi ändå undan nederbörd. Det framgick redan då vi tittade i fågelböckerna att deltagarna var två killar som visste en hel del om fåglar, och så fort vi fått upp tubkikarna i 9-åringshöjd bekräftades det intrycket.

– ”Jag tror det är en ung gråtrut”, var en av de första kommentarerna, och från den stunden så visade det sig att lite åldersskillnad inte spelar någon roll alls om man har samma intresse.

Efter lite letande återfanns den lokaltrogna rörhönan gående på dammens is bland alla gräsänder, så vi kunde pricka av den på våra ”kryssarblad”. Ett par vilande storskrakar var vänliga nog att ligga helt stilla, medan brunanden tyvärr drog iväg innan alla fått syn på den.

För att hålla värmen uppe bestämde vi oss efter en stund för att promenera bort mot Botaniskan, och väl där hade vi turen att få se en sparvhök på ganska nära håll då den flög förbi ovanför våra huvuden.

Bland de saker vi konstaterade under promenaden kan nämnas:

- det är skönast att skåda i medvind.
- gulsparvshannar är verkligen gula.
- skådarkompisarna ser ganska roliga ut om man betraktar dom från tubens linssida.

Efter att ha varit ute i ungefär en timmes tid bestämde vi oss för att återvända till biblioteket, där vi sedan kunde konstatera att vi hade sett långt över hälften av de 24 arter som fanns med på våra bildark. Vi ledare kände oss mycket nöjda, och ännu gladare blev vi då Dag och Alvar frivilligt

FOTON: SIVERT SÖDERLUND.

åtog sig att hjälpa till att göra reklam på sin skola nästa gång GOF skall arrangera juniorexkursion. Och en sådan blir det – preliminärt i samband med Fågelskådningens dag i Visby 8/5.

Avslutningsvis framföres här ett tack till Christina Remén på Almedalsbiblioteket för det goda samarbetet, och likaledes ett tack till de gotländska skådarna/fotograferna Joakim Granholm, Ulf Lidberg och Per Smitterberg samt Lennart Ljuhs i Falköping, vilka bidragit med fina bilder hämtade från Svalan-arkivet.

Lasse Ericson

Vårfåglar i Vänge bygdegård

PÅ GARTRUDAGEN DEN 17 MARS besökte jag Vänge bygdegård inbjuden av Vänge församling, Gartru är det gutniska namnet för Gertrud som har namnsdag denna dag. Det var då våren inföll på Gotland enligt gammal sed. Detta är tillhör i alla fall undantaget när det gäller detta.

Som det ser ut nu så täcks hela Gotland med ett snötäckte på mellan 20 till 30 centimeter. Temperaturen har i stort sett, med några dagars undantag, varit under 0 grader sedan före jul.

Jag fick ett telefonsamtal för några veckor sedan från en representant för Vänge församling, som undrade om jag kunde

komma och berätta om vårfåglar. Först blev man bara tyst och undrade varför just jag var utvald. Det framgår ganska fort att det är via föreningens hemsida, blacku.se, de hittat mitt namn. Det visar att vi har lyckats i just detta fall att nå ut till allmänheten om vår verksamhet, vilket ju är ett av föreningens viktigaste mål.

Vänge församling har en träff varje månad där man träffas i den lilla salen i bygdegården för äta soppa, dricka kaffe, lyssna på en inbjuden gäst, prata och umgås. Den lilla salen var ljus ombonad och stämningsfull och innehöll en riktig "Cedergrenare från Bjärges." Det är alltså en känd orgeltillverkare

som hette Alfred Cedergren som hade en verkstad vid Bjärges i Vänge som tillverkade ett stort antal orglar. Det finns numera ett orgelmuseum innehållande cirka 30 orglar vid Bjärges.

Ett 20-tal församlingsbor kom denna dag, glada och förhoppningsfulla för att prata om fåglar. Vi började som brukligt är på dessa träffar med en sång, därefter åt vi en utomordentligt god hemlagad soppa med strimlade morötter vilket satte den fina färgen: Soppan satt perfekt i denna som vanligt kalla vårvinterdag.

Normalt sett skulle de flesta av de tidiga fågelarterna redan anlänt till Gotland och kunna ses lite överallt men så var det inte. Det var nog ingen av deltagarna som varken sett eller hört några.

Jag kunde berätta att de flesta tidiga arter som grågås, gravand, strandkata, tofsvipa, sånglärka och stare har noterats enligt artportalen. Men mängderna har inte dykt upp, vi väntar på sydvästliga vindar. I detta sammanhang kunde jag tipsa om artportalen.se och vår egen hemsida blacku.se där man kan följa med vad som sker och händer på fågelfronten.

Under min presentation blev det många inlägg och frågor om det mesta om fåglar. Vi nämnde också de gutniska namnen på de fåglar som vi visste namnen på. Där fick vi ett tips om att namnen finns i *Gutabygd* årgång 1979, som är hembygdsrörelsens årsbok.

Jag berättade att vi är väldigt många medlemmar i Gotlands Ornitologiska Förening, vilket tyder på att det finns ett allmänt intresse för fåglar. Ser man på det utbud av fågelmat som finns precis innanför dörrarna i de större varuhusen så förstår man folks engagemang. Det blev många inlägg med historier om vad setts och hörts genom åren i deras trakter.

Numera saknas kornknarren i myren som de hörde i sin ungdom. På det tidiga 1940-talet sköt man orrar i Guldrupeskogarna, nu frågade de mig om det överhuvudtaget fanns orrar på Gotland. Det kunde jag bekräfta att det gör, fast ganska glest. Tranor häckar i en liten myr i socknen kunde en berätta.

Någon undrade varför småfåglarna vid fågelbordet blivit färre under vintern. Mitt tips var att de helt enkelt inte klarat sig. En hade en liten brun fågel med starkt kvitter och väldigt aktiv nära fågelbordet. Jag sa att det tyder på en gärdsmyg och att det är en av Sveriges minsta fåglar.

– Varför ser man så få bläckar (tofsvipor) i möri (myren?). Hur går det för raphhönsen? Jag har en liten flock som kommer fram till fågelbordet, men de är så rädda, så fort jag öppnar dörren gömmer de sig. Det är så mycket korp, kråkor och kajor konstaterade flera. Där kunde jag informera om att även Gotland är en övervintringsplats för just kajor och kråkor.

Avslutningsvis delade jag ut mina medhavda exemplar av vår tidning Bläcku för att sprida mera kunskap om fåglar och föreningen. Att döma av alla tack jag fick från alla håll, var det ett populärt ämne.

Sivert Söderlund

Näsudden

14 mars 2010

MEDE EN OBOTLIG OPTIMISM, precis som snödroppen och tussilagon, hade undertecknad mer eller mindre utlovat vårfåglar i parti och minut. Men sen går det ett halvår efter att man skrev programmet och vi står här med en vinter inget sett på decennier. Då är det bara att gilla läget och ta på en extra tröja.

När klockan slog åtta hade hela femton pigga och vårfågelsugna fågelvänner samlats. Medan vi väntade in de sista njöt vi av den sista (?) chansen till lä och värmande sol bakom Vattenfalls infobyggnad och dagens skådarplaner delgavs de samlade. Som uppvärmning seglade två ormråkar och en kråka över enbuskmarkerna i söder. Vi gjorde sedan en förflyttning ut mot sydväst och nådde nästan Bodudd med bilarna. Dock kändes den sista bitens hårda drivor och slingriga traktorspår lite väl riskabla att tampas med för våra moderna låga bilar. Därför parkerade vi vid det sista vindverket och packade på allt värmande för en promenad runt sydosthörnet av Näsudden.

Medan vi hängde på kikare och ryggsäckar passade en fin havsörn, fjolårsunge, på att visa upp sina flygfärdigheter över taldungen i norr. Den blev dock snart iväggörd av en orolig korp som tyckte den kom för nära boet. Med mössorna väl nerdragna över öronen vandrade vi nu i den bitande västblåsten ut mot Bodudd.

En första spaning i lä vid huset resulterade i stora flockar med knölsvan och en hel del sångsvan. Även sågs hyfsade gäng med färggranna gravänder som stod och vilade på iskanten eller kajkade runt i sörjan.

Tuffa fåglar. Det kändes verkligen att den gotländska fågelvåren ännu var långt borta. Den havsörn som kollade in oss tidigare gjorde en ny lov bakom Bodudd innan den definitivt drog norrut.

Nu hade vi samlat tillräckligt med mod att börja vandringen ut över det snötäckta slutet av Näsudden. Först kommer man till Lillgrunn som tidigare var avskilt från land men är numera en fast del av udden. I de tångvallar som stack upp ur snön inne i den östra viken hittade Clas H äntligen en vårbudbärare. En sädesärla petade runt i tången för att få i sig all näring den kunde hitta och hålla kylan och svälten stängd. Den verkade i alla fall pigg.

Ute runt södra stranden låg en del änder, främst gräsand samt stor- och småskrake. Plötsligt hittades ett fint salskrakepar inne vid iskanten. Den arten passade verkligen in i omgivningen till skillnad från sädesärlan. Några sånglärkor lättade från kanten av Lillgrunn och flög i förväg dit vi nu skulle, nämligen den lite mer ölika Storgrunn. Numera är dock även den förbunden med land av en rejäl grusrevel, vilket förstås gjort det lättare att komma ut även vid högvatten. Det har tyvärr även orsakat en tydlig minskning bland de häckande fåglarna, då räven lätt tar sig dit och nosar upp ruvande fåglar och deras bon.

Deltagarna fick veta att platsen är en av Gotlands säkraste vintertillhåll för ett antal intressanta tättingar. Gråsiska, snösiska, vinterhämpling och snösparv är tämligen säkra kort och kan ses när de födosöker bland vinterståndarna. Även berglärka är en ofta sedd art.

Denna utflykt var det i förstone tämligen renblåst på tättingar men efter lite letande fick vi ändå in några av arterna. En liten flock gråsiskor fladdrade oroligt förbi och plötsligt lyfte en flock lite större tättingar

FOTON: PER SMITTERBERG

från marken: sånglärkor! Härligt, då hade några modiga individer vågat sig hit. Plötsligt lättade ett annat gäng som det lyste vitt om när de fladdrade iväg. När kikarna var inriktade kunde vi njuta av grafiskt tecknade snösparvar som letade frö på den tundraliknande strandängen. De tycktes verkligen höra hemma, precis som salskrakarna.

Vi kände oss nu nöjda, och tämligen genomblåsta, så stegen vändes norrut för en värmande fika inne på Bodudd. Där kunde Clas rapportera om en nordsträckande berglärka som kommit in från havet! Tusan också att den passerade resten av gruppen oupptäckt.

Efter lite tips från Rikard Kraft, som känner omgivningarna som sin egen ficka, drog vi vidare upp till Nisseviken med hopp om fler nyanlända arter. Dock var det mesta av viken ännu frusen och förutom ett större gäng svanar, en flock kanadagäss och en grann salskrakehane lyste vårfågarna med

sin frånvaro. Ett grågåspar och ett gäng gravänder var det enda som ingav lite hopp.

Deltagarna sade sig dock nöjda med förmiddagens utflykt och vi skiljdes med önskingar att våren skulle ta rejäla kliv framåt. Ledde den tappra skaran gjorde

Per Smitterberg

I Fridtjof Nansen och Otto Nordenskiölds fotspår vid israndens kant? Jörgen Petersson spanar över det frusna landskapet. Näsrevets fyr i bakgrunden.

Upprop

Brun kärrhök – riksinventeringsart 2010

Efter förra årets odlingsbygdsart kornknarren skall vi under 2010 ta reda på hur många bruna kärrhökar som häckar på ön. Senast den inventerades i landet var 1995 så det skall bli spännande och se vad som skett med populationen. Eftersom det är en art som tillbringar vintern i Afrika, mestadels söder om Sahara, utsätts den för många faror som kan påverka dess överlevnad. Utbredningen av ökenområden bidrar negativt men även förföljelse i form av jakt både vid överflygningen av Medelhavsländerna samt på vinterkvarteren. På häckplatserna här på ön har troligen inte så mycket ändrats. En positiv sak är de nya våtmarker, mest bevattningsdammar, som anläggs. När dessa får ”mogna” vandrar ibland bladvass in, åtminstone i de större dammarna, som då kan attrahera arten att börja häcka. Gotlands äldsta bevattningsdamm, Landträsk i Martebo, är ett fint exempel på en sådan lokal.

Den bruna kärrhöken återkommer till ön under april och de redan etablerade paren brukar tämligen omgående flyga in till sina gamla häckplatser. När man letar efter lämpliga platser under inventerandet är det viktigt att komma ihåg följande. Det är INTE enbart den klassiska biotopen, en grund insjö med bladvassbälten, som kan attrahera arten. Det finns flera exempel där även en grund havsvik med bladvass kan få kärrhöken som invånare. Som tidigare gäller att alla inventeringar på Gotland styrs genom Gotlands Ornitologiska Förenings inventeringsgrupp. På föreningens hemsida www.blacku.se kan du under fliken inventering se en karta med gränserna för de olika områdena, samt kontaktinfo för de olika delområdesansvariga. Dock behöver vi som alltid all hjälp vi kan få från dig som fågelintresserad medlem vid dessa ofta arbetskrävande arbeten. Alla fynd av den aktuella arten skall i första hand rapporteras in, med alla lämpliga detaljer, på rapportsystemet Svalan (www.artportalen.se/birds). Om du inte använder det systemet går det lika bra att lämna uppgifterna till undertecknad (se nedan) eller den ansvarige för det delområde där du gjort observationerna (se hemsidan för adresser).

Ett tack på förhand för din medhjälp.

Per Smutterberg
Irisdalsgatan 10
621 42 Visby
0705-68 53 68
inventering@blacku.se

FÖRENINGSPERSONAL

Verksamhetsberättelse

Gotlands Ornitologiska Förening 2009

Sävsparv *Emberiza schoeniclus*.

Foto: Jørgen Lindqvist

Föreningens verksamhet har pågått som tidigare, med bland annat ett rikligt utbud av exkursioner och programpunkter. Medlemsantalet fortsätter att öka.

Funktionärer

Föreningens styrelse har under det gångna året bestått av Måns Hjernquist (ordförande), Björn Lilja (vice ordförande), Tomas Johansson (sekreterare), Sten Wikström (kassör), Tord Lantz, Inger Bjärnebrand och Sivert Söderlund.

Som revisorer har Stellan Hedgren och Lars-Åke Pettersson fungerat med Lisen Hallgren och Per Smutterberg som suppleanter.

Valberedningen har bestått av Magnus Martinsson och Ola Wizén.

Den av styrelsen utsedda regionala rapportkommittén (rrk) har bestått av Björn Lilja (sammankallande), Tord Lantz, Magnus Martinsson, Per Smutterberg och Fredrik Gustafsson.

Sammanträden

Styrelsen har under det gångna året haft 9 protokollförda sammanträden (inklusive årsmötet). Därutöver har vi bl.a. haft en programträff och en fågelskyddsträff.

Medlemsantal

Föreningen hade vid årets slut 679 (656) medlemmar, varav 92 (92) familjemedlemmar och 39 (41) ständiga medlemmar. Dessutom hade föreningen 23 (24) prenumerationer (organisationer, föreningar och institutioner som prenumererar på Bläcku) samt tidskriftsutbyte med 22 (22) föreningar. Siffror inom parantes anger antalen för 2008.

Tidskriften

Redaktionen för Bläcku har bestått av Per Smutterberg och Ola Wizén, och med Måns Hjernquist som redaktör. Som vanligt omfattades årgången av fyra nummer (4-färg), varav två programblad (svartvitt).

Programverksamhet

Under 2009 anordnade föreningen ett stort antal exkursioner till olika delar av ön. Inneträffar har arrangerats på Ekmansgatan 11 i Visby. Följande personer har under året varit exkursionsledare och/eller föredragshållare: Fredrik Gustafsson, Tord Lantz, Björn Lilja, Magnus Martinsson, Sivert Söderlund, Tomas Johansson, Måns Hjernquist, Bimbi Ollberg, Sten Wikström, Jörgen Petersson, Per Smutterberg och Ola Wizén.

Fågelskydd

Under 2009 inventerades berguven på ön, utsedd som riksinventeringsart 2009. GOF har varit representerade vid Länsstyrelsens naturvårdsråd. Föreningens representant i kommunens miljöråd har varit Sivert Söderlund och vid Länsstyrelsens naturvårdsråd Måns Hjernquist. GOF har svarat på olika remisser i fågelskyddsfrågor, agerat i olika ärenden och skrivit debattartiklar i lokalpress.

Nationella kontakter

Styrelsen har kontakt med andra regionala föreningar och SOF.

Projekt

Tranprojektet förra året i samarbete med Clas Hermansson redovisas i höstnumret 2010. GOF inledde även en flerårsinventering av kornknarr i samarbete med Länsstyrelsen. Fågelguiden är snart slutsåld och vi har påbörjat arbetet med en helt ny utgåva.

Hemsida

Hemsidan, www.blacku.se, har fungerat som tidigare år och besöksstatistiken är mycket god med stigande kurva. Här publiceras bland annat Bläcku fördröjt i pdf-format.

Försäljning

Per Smittberg och Sten Wikström har på ett förtjänstfullt sätt ansvarat för föreningens försäljning av tröjor, dekaler, böcker och vykort vid våra exkursioner och innerträffar. Dessutom sker en del av försäljningen numera genom hemsidan, framför allt är det beställningar av boken Fåglarnas Gotland – En Guide.

Gotlandssvararen

Service har avvecklats och innebär nu bara föreningsinformation.

Tack

Ett stort tack till alla som har engagerat sig i föreningen på olika sätt!

Styrelsen i Januari 2010

Balansräkning

Tillgångar	2009-01-01	2009-12-31
Kassa	4 882	3 290
Plusgiro	291 894	348 150
Summa tillgångar	296 776	351 440
Skulder och eget kapital		
Förutbetalda medlemsavgifter	-11 820	-39 580
Övriga skulder	-4 895	0
Ingående eget kapital	-228 953	-280 061
Redovisat resultat	-51 108	-31 799
Summa eget kapital	-280 061	-311 860
Summa skulder och eget kapital	-296 776	-351 440

Resultaträkning

Intäkter	2008	2009
Medlemsavgifter	89 395	84 950
Gåvor	5 635	3 525
Försäljning Fåglarnas Gotland	44 479	43 005
Försäljning Bläcku mm	0	2 700
Försäljning trycksaker, kläder mm	5 401	4 926
Försäljning inventarier	0	5 742
Intäkter projekt	921	30 000
Summa rörelseintäkter	145 831	174 848
Kostnader		
Inköp material och varor	0	-7 268
Bläcku direkta kostnader, inkl porto	-82 311	-92 030
Kostnader träffar	-605	-492
SOF:s årsmöte	-4 844	-2 500
Trycksaker exkl Bläcku	0	-9 663
Inventeringar	0	-504
Förbrukningsinventarier	0	-24 126
Kontorsmaterial	-1 101	-849
Telefon, internet	-3 360	-1 800
Porto	0	-2 533
Övriga kostnader	-2 183	-740
Bankkostnader	-615	-971
Summa kostnader	-95 019	-143 476
Rörelseresultat	50 812	31 372
Ränteintäkter	296	427
Redovisat resultat	51 108	31 799

Telefonsvaren har upphört!

Efter en lång rad år med så gott som daglig service med fågelobservationer har vi avvecklat telefonsvaren, *GOF-svararn*, i dess dåvarande form. Detta för att allt färre utnyttjade servicen och att det krävdes omfattande insatser från de som skötte den.

Dessutom innebar det en viss kostnad för föreningen.

Men det är fortfarande möjligt att ringa på nummer 21 04 42 för att ta del av föreningsinformation som exkursioner och annat.

Fågelguiden snart slut!

Vår lokalguide *Fåglarnas Gotland* är snart slut i lagren. Om ni ännu inte hunnit skaffa ett exemplar bör ni omgående kontakta försäljningsansvarige för att ha chans att komma över ett. Maila till: medlem@blacku.se
Styrelsen har tagit beslut om att påbörja arbetet med en ny upplaga men det ligger än så länge en bit fram i tiden.

Lyckad traninventering

Förra årets traninventering under ledning av tranforskaren Clas Hermansson blev mycket lyckad. Vi fick god hjälp av allmänhet, markägare och lokalmedia i arbetet att kartlägga öns tranbestånd.
En artikel med inventeringsresultaten var tänkt att bli publicerad i detta numret av Bläcku men blev tyvärr försenad och fick utgå.
Däremot skall den komma med till hösten.

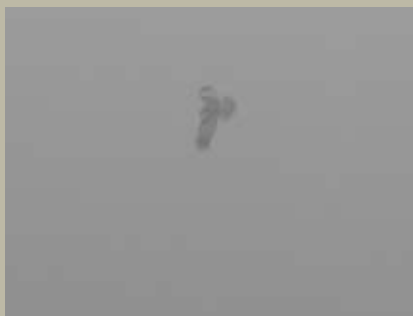

Foto: Ulf Lindberg.

Brun kärrbök Circus aeruginosus.

Bläcku

Redaktion

Ola Wizén, Per Smitterberg & Måns Hjernquist.

Artiklar och bilder till Bläcku skickas till:

Gotlands Ornitologiska Förening

c/o Ola Wizén

Furugatan 34

621 44 Visby

blacku@blacku.se

Manusstopp till höstnumret är **15 oktober**.

Skicka gärna texten oformaterad och bilderna separat.

Har du frågor – kontakta redaktionen!

Bläcku publiceras även som pdf på vår hemsida, något fördröjt.

Hemsida blacku.se

Webredaktion

Mårten Hjernquist, Måns Hjernquist, Ola Wizén & Per Smitterberg.

Material och tips till hemsidan skickas till:

webmaster@blacku.se

Program

Programredaktör

Tord Lantz

Tips på exkursioner, inneträffar och kurser skickas till:

tord@keges.se

Välkommen med bidrag!

Försäljning

via hemsidan eller vid våra exkursioner

fågelguide, t-shirts, kepsar, dekaler och korrespondenskort med motiv från Bläckuomslagen.

www.blacku.se

Rördrom
Vinterns tuffingar
Skimrande vattenspeglar
Sundregruppen 2009
Höststräck med sjöfåglar
Notiser

*” - Det är skönast att skåda i medvind.
- gulsparvshannar är verkligen gula.
- skådarkompisarna ser ganska roliga ut
om man betraktar dom från tubens
linssida.”*

UR UNGA SPORTLOVSSKÅDARE I VISBY